

Valiokunta antoi maaliskuun 15:ntenä päivätyn mietinnön ¹⁾ asiasta. Valiokunnan esittämästä selvityksestä kävi ilmi:

että kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevaa lahjoitusmaata ei, sen luovuttamisesta voimassa olevain kieltojen johdosta, saa omistus-oikeuksin luovuttaa kaupungin hallusta, mikä ei kuitenkaan koske tilusvaihtoa, jos kaupunki luovuttamansa lahjoitusmaan sijaan saa täysiarvoisen vastikkeen, eikä myöskään pakkoluovutusta yleiseen tarpeeseen; sekä

että sitä vastoin mainitun laatuista estettä ei ole olemassa sellaisen, kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevan maa-alueen myymiseen nähden, joka ei kuulu lahjoitusmaahan, vaan jonka kaupunki on hankkinut ostamalla tai muulla oikeussaannolla.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä katsoi ²⁾ kaupunginvaltuusto edellä mainitun selvityksen tosin osottavan, ettei oikeudelliselta kannalta mikään estänyt kaupunkia myymästä ostamaansa, mutta kaupunginasema-kaavaan ottamatonta maata, jonka laatuista kaupunginmaata Tilkan ja Gumtähden sairaala-alueet olivat, eikä myöskään kaupunginasema-kaavaan ottamasta kaupunginmaan erillisiä alueita, mutta että toiselta puolen, osin koska kaupunginasemakaavan käsite aina edellytti jonkin alueen järjestelmällistä jaotusta sen säännöllistä rakennuttamista varten eikä siis kaupunginasemakaavaa asianmukaisesti käynyt vahvistaminen yksityistä tonttia taikka vastaavaa maakappaletta varten sen olematta muun kaupunginasemakaavan yhteydessä, ja osin koska kaupungin laitaosain suunnittelemaan lohkomisen voisi tuottaa vakavia haittoja ja vaikuttaa ehkäisevästi kaupungin kehitykseen, saattoi tuollaisella maalla olevain pienempain erillisten maapalstain myynti vain harvinaisissa poikkeustapauksissa tulla kysymykseen. Tähän nähden ja kun sellaista poikkeustapausta, joka välttämättä vaatisi poikkeamaan mainitusta yleisestä säännöstä, ei näyttänyt olevan edellä mainittuihin kahteen maa-alueeseen nähden olemassa, katsoi kaupunginvaltuusto olevan epääminen niiden myyntiä tarkoittavan esityksen.

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.*

Kirjelmässä ³⁾ joulukuun 30 päivältä 1914 rahatoimikamari mainitsi, sen johdosta että erinäisten Sinivuorenmaan saarella olevain, kaupungille kuuluvain tiluksien vuokrakausi mainittuna vuonna päättyi ja eräät vuokramiehet olivat kamarilta anoneet vuokrakautensa piten-

Sinivuoren-
maan käyttä-
minen.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — ²⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 6 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

tämistä, kehottaneensa kaupungin yleisten töiden hallitusta antamaan lausunnon asiasta. Tätä tehtävää täyttääkseen oli hallitus käskenyt kaupunginasemakaava-arkkitehdin ja kaupungingeodeetin laatia ehdotuksen mainitun saaren väliaikaiseksi käyttämiseksi. Hallitukselle antamassaan promemoriassa olivat nämä huomauttaneet, että Sinivuoremaa erään kaupungin tärkeimmän sataman vierellä sijaitsevana näytti etusijassa olevan varattava kaupan, teollisuuden tai satamaliikkeen tarpeisiin, mihin se verraten syväin rantainsa vuoksi olisikin sopiva. Kun kuitenkin saaren voimaperäinen käyttäminen tuollaisiin tarkoituksiin edellytti rautatieyhteyden aikaansaamista saarelle, olisi saaren väliaikainen jaoitus toimitettava niin, että tilaisuus vakinaisen yhteyden aikaansaamiseen kaupunginalueen kanssa olisi olemassa, siltä varalta että tuollainen yhteys vastedes osottautuisi mahdolliseksi. Siinä kohden olisi osin varattava sopivimmalta paikalta tilaa rautatielle, osin, siinä tapauksessa että saari nyt luovutettaisiin käytettäväksi, tämä järjestettävä niin, että jäisi mahdollisuus vastedes käyttää sitä muulla tavoin. Oli sentähden näyttänyt sopivimmalta, että kaupunki toistaiseksi samoin kuin tähänkin asti antaisi ainoastaan lyhytaikaisia vuokria. Kun kaupungilla kuitenkin nykyään oli saaresta varsin vähän tuloja, siitä kun oli ainoastaan vähäinen osa käytettynä, vaikka rannoilla huvilapalstain välillä monin paikoin oli joutilaita aloja, voisi kaupunki vaaratta antaa nämä välialatkin vuokralle samaksi ajaksi kuin huvilapalstat, kuitenkin sillä ehdolla että kalliinlaisia rakennuksia ei saisi teettää ja että määrättäisiin tonttien rannanpuoleinen raja, mikä ei kuitenkaan estäisi rantatonttien vuokraajia käyttämästä ranta-alueitaan siksi, kunnes kaupunginviranomaiset toisin määräisivät. Käyttämättömien alueiden käytäntöön ottaminen tietenkin vaatisi hiukan järjestelemään jo vuokrattujen huvilapalstain rajoja. Vanhoille huvilapalstoille ei saisi teettää uusia rakennuksia ja uusille ainoastaan vajaan muuta semmoisia rakennuksia, joiden teettämisestä ei ollut mainittavia kustannuksia. Edellä esitetyillä perusteilla olisi kuitenkin sallittava ainoastaan lyhyt vuokraus, enintään viisi vuotta.

Näihin lausuntoihin ja ehdotuksiin oli kaupungin yleisten töiden hallitus yhtynyt.

Jo ennenkuin asia oli ollut hallituksen käsiteltävänä, oli rahoituskamari määrännyt säädetyn lähtökatselmuksen toimitettavaksi edellä mainituilla huvilapalstoilla, ja olivat katselmusmiehet ehdottaneet, että kaikki tilukset, sittenkuin niitä oli hiukan järjestelty, annettaisiin vuokralle nykyisille haltijoilleen viideksi vuodeksi eli 1919 vuoden loppuun osittain korotetuista vuokramaksuista ja hallituksen esittämin ehdoin mitä alueiden rakennusoikeuteen tuli. Katselmusmiesten ehdotuksen mukaan annettaisiin palstat vuokralle seuraavasti:

			Hehtaaria	Smk.
Huvilapalsta n:o	1,	johtaja F. Noschis	0.672	400: —
»	»	2, rakennusmestari J. Ahde	1.112	350: —
»	»	3, insinööri O. Ehrströmin perilliset	0.304	100: —
»	»	4, rakennusmestari W. Ekman	0.764	360: —
»	»	5, kauppias K. E. Grönlund	0.400	250: —
»	»	6, herra W. Sjöberg	0.312	225: —
»	»	7, tehtailija H. Ulrich	0.340	250: —
»	»	8, tullivahtimestari G. Ahlbom	0.320	240: —
»	»	9, rouva A. Thunberg	0.270	180: —
»	»	10, arkkitehti J. Stolpe	0.840	400: —
»	»	11, kauppias Knut Wiborg	0.532	350: —
Varastopaikka n:o	4 b,	Suomen höyrylaivaosakeyhtiö	0.640	1,200: —
Huvilapalsta n:o	4 c,	kalastaja V. W. Wickman	0.160	40: —

Rahatoimikamari puolsi kaupungin yleisten töiden hallituksen ja katselmusmiesten ehdotuksia, minkä ohessa kamari oli havainnut nykyisten vuokraajain vaatimuksen järjestysmiehen asettamisesta saarelle ansaitsevan huomiota, ja esitti sentähden kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Sinivuoreenmaan käyttö väliaikaisesti viiden vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1915 lukien, järjestettäisiin seuraavasti:

a) että nykyisten vuokramiesten hallintaoikeus alueihinsa, katselmusmiesten ehdotuksen mukaisesti järjestelyinä, pitennetään 1919 vuoden loppuun katselmusmiesten puoltamin vuokramaksuin ja sillä ehdolla, että uusia asuin- ja niihin verrattavia kalliinlaisia rakennuksia ei saa pitennetyn vuokrauden kuluessa alueille teettää;

b) että tähän asti vuokraamattomat, rannalla sijaitsevat alueet luovutetaan tilapäisten veneveistämöjen tai muiden sentapaisten laitosten paikaksi, joita varten tarvitaan ainoastaan halpoja ja helposti poistettavia rakennuksia; sekä

c) että, jos rahatoimikamari harkitsee sopivaksi, saaren muitakin osia annetaan vuokralle enintään kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla ja muutoin samoilla ehdoilla rakennusoikeuteen nähden kuin nykyisiin vuokrapalstoihin nähden on määrätty;

että rahatoimikamari valtuutetaan asettamaan saarelle järjestysmies touko—syyskuun ajaksi 150 markan kuukausipalkkioon; samoin kuin

että viimeksi mainittua tarkoitusta varten myönnetään 750 markan määräraha, joka vuonna 1915 maksetaan valtuuston käyttövaroista, mutta vastedes merkitään menosääntöön.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Kirjelmässä²⁾ syyskuun 9 päivältä mainitsi rahatoimikamari, sen johdosta että kaupungin yleisten töiden hallitus oli ilmoittanut Santa- ja Busholman tasoituksen nyttemmin edistyneen niin pitkälle, että melko laajoja aloja näiltä saarilta voitaisiin väliaikaisesti luovuttaa varastopaikoiksi, tarkoitusta varten asettamallaan komitealla laadittamansa ehdotuksen mainittujen saarien väliaikaiseksi käyttämiseksi. Tämä ehdotus sisälsi:

Santa- ja Busholman käyttäminen.

että Santa- ja Busholman väliaikaista käyttämistä varten vahvistettaisiin laaditussa kartassa osotettu kortteli- ja tonttijako;

että korttelien n:ojen I—III tontit käytettäisiin kivihiilien, koksien ja sen tapaisten tavarain varastopaikoiksi, korttelien n:ojen IV—VII, 247, 255, 256 ja 258 sekä toistaiseksi korttelien n:ojen 259 ja 261 tontit sekalaisten kauppatavarain varastopaikoiksi, korttelin n:o 249 tontit halkojen ja puutavarain varastopaikoiksi sekä korttelin n:o 248 tontit teollisuuden tarpeisiin, ollen rahatoimikamarilla kuitenkin valta tarpeen mukaan tehdä tähän muutoksia;

että tontit luovutettaisiin viideksi vuodeksi, lukuun ottamatta kortteleissa n:oissa IV, VI, VII, 259 ja 261 olevia, jotka toistaiseksi luovutettaisiin kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla;

että tontit tarjottaisiin julkisella huutokaupalla;

että korttelien n:ojen IV, VI, VII, 259 ja 261 tonttien alin hinta olisi marka neliömetriltä vuodessa ja muiden 1 marka 50 penniä neliömetriltä vuodessa, lukuun ottamatta korttelien n:ojen II ja III vielä käyttämättömiä tontteja, joiden alimmaksi hinnaksi määrättäisiin, 50 penniä neliömetriltä vuodessa ja jotka vuokrattaisiin sillä ehdolla että vuokraaja toimittaisi niiden täyttämisen; sekä

että kaupunginvaltuuston käyttövaroista hankittaisiin 37,800 markan määräraha tarpeellisten esitöitten teettämiseen.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kamari valtuutetaan väliaikaisesti käyttämään Santa- ja Busholmaa edellä mainitun ehdotuksen mukaisesti, joka valtuutus myös käsittää luvan sen ajankohdan määräämiseen, mistä lähtien tuollainen käyttäminen on alkava; sekä

että ehdotuksessa 37,800 markaksi lasketut, tarpeellisten valmistelutöiden kustannukset pannaan maksettaviksi valtuuston kesäkuun 10 päivänä 1913 Santa- ja Busholman järjestämiseen osottamasta määrärahasta.

1) Valt. pöytäk. helmik. 2 p. 4 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 47. — 3) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 4 ja seur.

Helsingin kauppavaltuutettujen annettua niiltä vaaditun¹⁾ lausunnon hyväksyi²⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen sillä lisäyksellä, ettei paikkoja missään tapauksessa saisi antaa vuokralle kauemmaksi kuin 1920 vuoden loppuun.

Sittenkuin Suomen ruumiinpolttoyhdistys oli kaupunginvaltuustolta anonut, että sille ruumiinpolttolaitoksen paikaksi luovutettaisiin noin 2,000 m:²n laajuinen alue esimerkiksi Eläintarhan vesisäiliön läheisyydestä, ja rahatoimikamari oli antanut asiasta lausunnon sekä kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 28 päivänä 1913 palautanut³⁾ asian kamariin, jotta se yksissä neuvoin yhdistyksen kanssa ehdottaisi tarkoitukseen sopivan tontin, esitti kamari kirjelmässä huhtikuun 8 päivästä, että kaupunginvaltuusto päättäisi ruumiinpolttoyhdistykselle vuokrata mainitun kirjelmän oheiseen karttalehteen sanalla »Krematorium» merkityn, 7,675 m:²n laajuisen alueen uuden luterilaisen ja venäläisen sotaväen hautausmaan väliltä viidenkymmenen vuoden ajaksi, kesäkuun 1 päivästä 1915 lukien, vuotuisesta 10 markan vuokramaksusta sekä muutoin sillä ehdolla, että paikalle viiden vuoden kuluessa mainitusta päivästä lukien rakennetaan ruumiinpolttolaitos, sen uhalla että paikka päinvastaisessa tapauksessa palautuu kaupungin vapaasti käytettäväksi, ja että kaupungin yleisten töiden hallitukselle varataan oikeus tarkastaa vastaisen ruumiinpolttolaitoksen piirustukset.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi⁴⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa⁵⁾ lausui osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja m. m., että yhtiön harjoittama laivanrakennus- ja konepajateollisuus oli vähitellen kehittynyt meikäläisten olojen kannalta katsoen sangen huomattavaksi liikkeeksi. Tuntuvana esteenä vastaiselle kehitykselle oli kuitenkin se seikka, ettei ollut riittävää tilaa tarkoituksenmukaiselle, nykyaikaisilla apukeinoilla varustetulle veistämölaitokselle. Hankittuaan haltuunsa miltei kaikki ne rajakkaiset asuntotontit, jotka sijaitsivat niin, että ne kävi liittäminen yhtiön nykyiseen alueeseen, oli yhtiö tosin koettanut poistaa uusien tehdasrakennusten tonttitilan puutetta, mutta ellei yhtiö saanut käytettävänä olevaa ranta-aluetta laajentaa, ei sillä ollut vähintäkään mahdollisuutta ryhtyä teettämään uusia telakkoja isompain alusten rakentamista varten. Merenkulun kehitys kuitenkin epäamättömästi viittasi siihen, että vastedes oli rakennettava yhä isompia ja isompia aluksia. Helsingin laivaveistämö lakkautti lähimmässä tulevaisuu-

1) Valt. pöytäk. lokak. 19 p. 4 §. — 2) Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 5 §. — 3) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 23 ja 24. — 4) Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 17 §. — 5) Valt. pain. asiakirj. n:o 34.

Erään alueen
vuokraaminen
ruumiinpoltto-
laitoksen pai-
kaksi.

Erään alueen
vuokraaminen
korttelista
n:o 178.

dessa toimintansa. Kävi sentähden tarpeelliseksi niitä lukuisia aluksia varten, jotka täällä olivat talvisaikaan olleet telakoissa korjattavina, hankkia toinen talvehtimispaikka, jonka tietenkin, voidakseen tarkoituksensa täyttää, tuli olla täydellisen konepajan yhteydessä. Voidakseen täyttää kaikkia näitä tarpeita oli yhtiön aivan välttämätöntä laajentaa veistämöaluettaan. Mahdollisuutta asian ratkaisemiseen olikin, sen johdosta että kaupungin hallussa vielä oli tarkoitukseen sopivaa ranta-aluetta avomerta ja Munkkisaarensalmea päin antavassa kaupungin lounaiskolkassa. Puheena oleva, kaupunginasemakaavaan tehdaskortteliksi n:o 178 merkitty alue oli kutakuinkin tasaista ja rajoittui syvään veteen, joten laivaveistämön paikan pääedellytykset olivat siellä olemassa. Alue ei tosin välittömästi rajoittunut yhtiön nykyiseen alueeseen, josta sen erottivat Munkkisaaren- ja Hernesaarenkatu sekä niiden väliset asuntokorttelit, mutta tästä johtuvat haitat näyttivät olevan sanottavitta vaikeuksista poistettavissa järjestämällä raideyhteys Munkkisaarensalmen vapaalle ranta-alueelle tahi teettämällä tunneli n. s. Kalastajatorin alitse. Yhtiö pyysi saada edellä mainitusta tehdaskorttelista lunastaa kirjelmän oheisessa asemapiirroksessa osotetun, noin 29,000 m²:n laajuisen alueen sekä oikeutta suorittaa kauppahinnan tehdastonteista voimassa olevilla ehdoilla. Yhtiölle oli mitä tärkeintä saada täysi omistusoikeus puheena olevaan alueeseen, koska nykyaikaisen veistämön rakennuskustannukset nousivat niin suuriin määriin, ettei niitä ehtisi rajoitetun ajan kuluessa kuolettaa.

Antamassaan lausunnossa¹⁾ rahatoimikamari, joka oli asiasta hankkinut kaupungin yleisten töiden hallituksen ja satamakapteenin lausunnot, mainitsi, ettei kamari ollut voinut olla panematta asianmukaista huomiota hakijan esittämiin perusteluihin, mikäli koski kaupan ja teollisuuden merkitystä kaupungin vastaiselle kehitykselle ja kukoistukselle. Huomioon otettava oli niinikään, että muilla paikkakunnilla oli ilmaantunut päämäärästään tietoista pyrkimystä antaa taloudellistakin tukea maallemme ja paikkakunnalle luonnollisten ja edullisten teollisuudenhaarain kehittämistä tarkoittavalle yksityiselle yritteliäisyydelle. Mutta toiselta puolen ei tätä asiaa arvostellessa saanut sivuuttaa sitä seikkaa, että hakemus tarkoitti kalliin ranta-alueen omaksi saamista, jonka alueen omistusoikeuden rahatoimikamarin mielestä joka tapauksessa tulisi jäädä kaupungille. Sillä ei käynyt kieltäminen, että kaupungin tonttipolitiikka oli takavuosina ollut onnetonta siihen nähden, että maata satamain viereltä ja rantain läheisyydestä oli liian paljon myyty omistusoikeuksin nautittavaksi ja siten vaikeutettu tai saatettu mahdottomaksi liikennevälineiden tar-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34.

peellinen laajentaminen ja kaupan tarpeisiin välttämättömäin satama-alueiden levittäminen. Santa- ja Busholman suunnitelmaa laadittaessa ja sikäläisten töiden alkaessa oli kaupunginvaltuusto yksimielisesti päättänyt, että tätä tärkeää kauppa-aluetta luovutettaisiin käytettäväksi ainoastaan vuokraamalla. Tämän periaatteen mukaisesti, joka kaupungin ranta-alueisiin katsoen näytti kamarista aivan oikealta, ei tässä tapauksessa olisi pyydettyä aluetta myytävä, jota vastoin kävi puoltaminen sen vuokralle antamista, vieläpä niin pitkäksi ajaksi, että hakijan pitäisi rohjeta käydä toteuttamaan suunniteltua yritystä.

Mitä tuli siihen alueeseen, jonka kävisi vastamainittuun tarkoitukseen luovuttaminen, oli rahatoimikamari, joka oli tahtonut panna asianmukaista huomiota niihin syihin, joilla Helsinginniemen kaupunginosan talonomistajat olivat vastustaneet korttelin n:o 178 tahi jonkin sen osan luovuttamista laivaveistämön paikaksi, siitä kun koituisi erittäin suuria haittoja mainitun kaupunginosan asukkaille, ryhtynyt keskusteluihin hakijan kanssa sekä tarjonnut käytettäväksi muuatta lähempänä Munkkisaarta sijaitsevaa aluetta. Tätä ehdotusta vastaan, jota yhtiö ei ollut voinut teknillisistä syistä hyväksyä, oli yhtiö tehnyt uuden ehdotuksen, jossa alkuperäistä ja kamarin ehdotusta oli erinäisiltä kohdin uudesti muodosteltu. Siten ehdotettu alue käsitti 23,565 neliometriä mannerta ja 4,400 neliometriä vesialuetta. Kun alue siten siirtyisi tuntuvasti lännemmäksi ja Munkkisaaren tehdaskorttelin vierelle, oli kamari voinut puoltaa mainittua aluetta.

Niinkuin edellä oli huomautettu, oli rahatoimikamari katsonut olevan ehdottaminen hakemusta muodosteltavaksi siihen suuntaan, että alue luovutettaisiin vuokralle ja vuokrakausi määrättäisiin 75 vuodeksi, jota aikaa täytyi pitää riittävän pitkänä yrityksen taloudellisen kannattavaisuuden kannalta katsoen. Kolme kamarin jäsentä oli kuitenkin puoltanut alueen myymistä. Vuotuisen vuokramäärän oli kamari äänestettyään päättänyt ehdottaa 25,000 markaksi 20 %:n korotuksin joka 15:s vuosi.

Rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto ilmoittaisi kaupungin suostuvan osakeyhtiö Hietalahden laivatokalle ja konepajalle 75 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, vuokraamaan esityksen oheisessa karttalehdessä osotetun alueen, 23,565 neliometriä mannerta ja 4,400 neliometriä vesialuetta, vuotuisesta 25,000 markan vuokramaksusta 20 %:n korotuksin joka viidestoista vuosi sekä muutoin eräin lähemmin mainituin ehdoin.

Asiaa esiteltäessä päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto, koska rahatoimikamarin esitys tarkoitti, että puheena oleva alue, epäämällä hakijan anomus saada lunastaa se omakseen, luovutettaisiin eräin ehdoin vuok-

1) Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 26 §.

ralle, mutta hakijalle ei ollut annettu tilaisuutta lausua mieltään tästä ehdotuksesta, ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa kehoittaa kamaria vaatimaan hakijalta lausunnon kamarin ehdotuksen johdosta sekä lähettämään sen oman lausuntonsa kera valtuustolle.

Mainittua tehtävää täyttääkseen lähetti rahatoimikamari kirjelmässä¹⁾ syyskuun 27 päivältä valtuustolle osakeyhtiö Hietalahden laivatokan ja konepajan kamariin antaman kirjoituksen, jossa yhtiö ilmoitti jo periaatteellisista syistä olevan mahdotonta hyväksyä vuokratarjousta sekä joka tapauksessa epäsi ehdotetut vuokraehdot, mutta tarjoutui puheena olevasta alueesta maksamaan enintään 400,000 markan hinnan.

Viimeksi mainitussa kirjelmässään rahatoimikamari ilmoitti pysyvänsä aikaisemmalla kannallaan asiassa, minkä ohessa kamari piti tarjottua 400,000 markan hintaa liian alhaisena.

Valmisteluvaliokunta, jolle osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja sittemmin valiokunnan tekemän tiedustelun johdosta oli ilmoittanut suostuvansa ottamaan harkittavaksi kaupungin taholta tehdyn tarjouksen puheena olevan alueen vuokraamisesta, siinä tapauksessa että yhtiölle taattiin kyllin pitkä vuokrakausi ja muuten hyväksyttävät vuokraehdot, ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi osakeyhtiö Hietalahden laivatokalle ja konepajalle 100 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, vuokrata erikoisesti laaditussa kartassa lähemmin osotetun, 23,565 m² maata ja 4,400 m² vesialuetta käsittävän alueen vuotuisesta 5,000 markan vuokramaksusta 5 ensimmäisenä vuonna, 10,000 markan maksusta kuudennen vuoden alusta kymmenennen vuoden loppuun, 20,000 markan maksusta yhdennentoista vuoden alusta kahdenkymmenennen vuoden loppuun, 25,000 markan maksusta yhdennenkolmatta vuoden alusta kolmannenkymmenennen vuoden loppuun sekä sitten 30,000 markan vuosivuokrasta niin kauan kuin vuokratuista kestää sekä muutoin seuraavin ehdoin:

1) että vuokramies on velvollinen vuokratulla alueella pitämään voimassa ajanmukaista laivaveistämöä, mutta ei oikeutettu sen ohessa alueella voimassa pitämään muuta kuin konepajakäyttöön kuuluvaa liikettä, sen uhalla että vuokraoikeus muutoin on menetetty;

2) että vuokramies oikeutetaan vuokrakauden kuluessa irtisanomaan sopimus ja muuttamaan pois kaikki omistamansa laitokset, ollen irtisanominen kuitenkin tehtävä viisi vuotta ennen vuokrasta luopumista;

3) että vuokramiehelle taataan oikeus saada kaksikymmentä vuotta ennen vuokrakauden päättymistä vuokranpitennystä tarkoittava

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 52.

hakemuksensa asianomaisten kaupunginviranomaisten toimesta tutkituksi ja ratkaistuksi;

4) että vuokramies oikeutetaan kaupunkia kuulematta kolmannelle luovuttamaan alueen hallintaoikeus, kuitenkin vaarinottaen että 1) kohdassa mainittu ehto pysytetään;

5) että vuokramies oikeutetaan teettämään telakkalaitoksia kaupungille kuuluvan maan poikki alueen etelärajan tahi kaupungin sinne ehkä teettämän kadun vierelle;

6) että mainitun kadun teettämiseksi ja liikennöimiseksi vuokramies velvoitetaan telakkain risteykseen kadun tasoon omalla kustannuksellaan teettämään siltoja, joiden tulee sekä rakenteensa puolesta että muutoin olla kaupunginviranomaisten hyväksymät;

7) että telakkalaitokset on tehtävä sillä tavoin, etteivät ne vaikeita eivätkä saata mahdottomaksi puheena olevan tehdaskorttelin rannan täyttämistä siltä osalta, mikä ei ole vastaisten laitosten paikkana;

8) että, jos vuokramies haluaa aikaansaada raideyhteyden uuden tontin ja satamaradan välille, on sellainen yhteys rakennettava vuokramiehen kustannuksella ja kaupunginviranomaisten osotusten mukaan; sekä

9) että vuokramies oikeutetaan omalla kustannuksellaan rakentamaan aallonmurtajia ja laitureja vastaisen tontin rantaan kaupunginviranomaisten hyväksymäin piirustusten mukaan sekä muutoin näiden vahvistamin ehdoin.

Sittenkuin oli ilmoitettu, että osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja oli saatuaan kaupunginvaltuuston esityslistasta tiedokseen valmisteluvaliokunnan ehdotuksen asiassa, ilmoittanut hyväksyvänsä sen, päätti ¹⁾ valtuusto 41 äänellä 10 vastaan hyväksyä valiokunnan ehdotuksen. Mainitut 10 ääntä annettiin sen ehdotuksen puolesta, että vuotuinen vuokramaksu määrättäisiin yhdennenneljättä vuoden alusta neljännenkymmenennen vuoden loppuun 40,000 markaksi sekä sittemmin korotettavaksi 20 %:lla mainitusta määrästä vuokratuuden loppuun asti.

Helsingissä oleville valtion laitoksille halkoja hankkimaan asetetun komitean kirjelmässä heinäkuun 17 päivältä tehtyä kaupunginvaltuustolle anomuksen paikan luovuttamisesta halkopihaa y. m. varten sekä rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto:

että halkopihan järjestämiseksi Helsingissä olevia valtion laitoksia varten yhdeksi vuodeksi ja sen kuluttua kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla valtiolle vuokrataan kaupungin omistamat Fredriksperinkadun tontit n:ot 2, 4, 6, 8 ja 10 vuotuisesta 3,000 markan vuokrasta;

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 8 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 7 §.

että valtio oikeutetaan kaupungin maalle laittamaan ja, niin kauan kuin edellä mainittujen tonttien vuokrausta jatkuu, vuokravapaasti siinä pitämään Sörnäsän haararadalta lähtevää noin 100 metrin pituista sivuraidetta; sekä

että valtio oikeutetaan 1 markan maksusta pituusmetriltä vuodessa laittamaan ja, niin kauan kuin puheena olevain tonttien vuokrausta jatkuu, pitämään vastamainitulta sivuraiteelta Fredriksperinkadun poikki edellä luetelluille tonteille vievää kapearaiteista rautatietä, edellyttäen että tarpeelliset käytävät tehdään raiteen kumpaisellekin puolelle kadun täyteen leveyteen asti rakennuskonttorin lähemmän ohjeen mukaan sekä että noudatetaan valtuuston maaliskuun 23 päivänä 1915 vahvistamia määräyksiä yksityisten tilapäisten raitiotien omistajan velvollisuudesta pitää laitoksen täyttämä alue kunnossa ja puhtaana.

Rahatoimikamarin kirjelmässä kesäkuun 17 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti¹⁾ kaupunginvaltuusto:

Anneperin tiluksen vuokraaminen.

että kaupungille kuuluva Anneperin tilus, siten rajoitettuna kuin edellä mainitun kirjelmän oheinen kartta lähemmin osotti, vuokrataan konsuli L. Waseniukselle 10 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, huvilapalstoista voimassa olevin yleisin ehdoin ja vuotuisesta 1,000 markan vuokramaksusta sekä sillä edellytyksellä, että vuokramies luopuu kaikista korvausvaatimuksista mikäli hänen vuokraoikeutensa ehkä tätä ennen kärsimää loukkausta koskee; samoin kuin

että vuokrasopimukseen tämän lisäksi pannaan seuraavat määräykset:

että vuokramies on velvollinen suhteellista vuokranhuojitusta vastaan kaupungille luovuttamaan ne tiluksen osat, mitkä se vuokrauden kuluessa tarvitsee; sekä

että kaupungille varataan oikeus käyttää tiluksella viertotien itäpuolella olevaa aluetta rikkain ja muiden karikkeiden kaatopaikkana sekä tilukselle sijoittaa maa- ja ilmajohtoja, kaikki kuitenkin vuokramiehen kanssa tehtävän lähemmän sopimuksen mukaan.

Rahatoimikamarin kirjelmässä marraskuun 4 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto:

Laiவைeistämöalueen vuokraaminen.

että hankkeissa olevalle Helsingfors skeppsvarfsaktiebolag nimiselle yhtiölle vuokrataan n. s. laivaveistämöalue, siten rajoitettuna kuin mainitun kirjelmän oheinen karttalehti lähemmin osotti, viiden vuoden ajaksi, heinäkuun 1 päivästä 1916 lukien, seuraavin ehdoin:

1) alueella on pidettävä voimassa laivaveistämöliikettä;

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 17 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 16 p. 9 §.

2) vuokramaksu on 10,000 markkaa vuodessa ja on neljännesvuosittain kaupunginkassaan maksettava;

3) vuokramiehellä ei ole oikeutta vuokrata aluetta eikä sen osia toiselle henkilölle tai yhtiölle;

4) vuokramiehelle myönnetään etuoikeus vuokrakauden päättyessä, siinä tapauksessa ettei kaupunki tuohon aikaan halua käyttää aluetta muulla tavoin, vuokrata se vieläkin viiden vuoden ajaksi kuusikuu-kautisen irtisanomisen ehdolla, kuitenkin siten että irtisanominen on tehtävä tammikuun kuluessa;

5) vuokramiehen oikeus ranta-alueen käyttämiseen pysytetään loukkaamattomana; kuitenkin varaa kaupunki itselleen oikeuden pitentää nykyistä rantasiltaa veistämössä olevaan kaupunkiin omistamaan telakkaan asti; alueella olevia kaupungin omistamia rakennuksia, laitoksia ja koneita saa vuokramies käyttää, mutta on velvollinen pitämään ne hyvässä kunnossa sekä lähtöpäivänä korvaamaan kaupungille vuokrakauden kuluessa ehkä syntyneen vahingon;

6) vuokramies vapautetaan pitämästä alueella olevia kaupungin omistamia rakennuksia ja laitoksia palovakuutettuina, ollen vakuuttaminen kaupungin velvollisuutena; sekä

7) nykyisen vuokramiehen ja kaupungin muonitustoimikunnan kesken tehdyt, erinäisten alueella olevien makasiinien vuokrasopimukset pysyvät voimassaan; samoin kuin

että nykyinen vuokramies oikeutetaan joulukuun 1 päivästä 1915 vuokraamaan puheena oleva alue Helsingfors skeppsvarfsaktiebolag yhtiölle.

Erään alueen vuokraaminen entiseltä Toivon tilukselta.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan huhtikuun 16 päivänä 1912 päättänyt aktiebolaget Tennis yhtiölle lawntennishallin rakennuspaikaksi vuokrata Läntiseltä viertotieltä Eläintarhaan vievän tien varrella sijaitsevan 4,000 m²:n laajuisen alueen entiseltä Toivon maatilukselta yhtiön käytettäväksi 1923 vuoden loppuun vuotuisesta 480 markan vuokramaksusta, ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä joulukuun 9 päivältä yhtiön anoneen että, kun Toivon maa-alueen muutetun tasoitusehdotuksen mukaan yhtiölle luovutettu paikka vaihdettaisiin sopivampaan, Mäntymäen länsipuolella sijaitsevaan 2,850 m²:n laajuiseen paikkaan, viimeksi mainittu paikka vuokrattaisiin yhtiölle sen käytettävänä nykyään olevan paikan sijasta, että vuosivuokra paikan pienemmän alan johdosta määrättäisiin 400 markaksi ja että yhtiölle myönnettäisiin 30 vuoden vuokrakausi, 1916 vuoden alusta lukien; ja esitti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi, kumoamalla aktiebolaget Tennis yhtiön kanssa voimassa olevan vuokrasopimuksen, yhtiölle vuokrata kamarin kirjelmän oheiseen karttaan kirjaimella B merkityn, entisellä Toivon tiluksella olevan 2,850 m²:n laajuisen alan 30 vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, 400

markan vuosivuokrasta sekä muutoin samoin ehdoin, mitkä olivat kaupungin ja yhtiön välillä aikaisemmin tehdyssä vuokrasopimuksessa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ esityksen.

Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntain kirkonvaltuuston kaupunginvaltuustolta anottua luovutettavaksi ja varattavaksi paikkoja vastaisille kirkkorakennuksille ²⁾ sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon ²⁾ asiasta päätti ³⁾ valtuusto:

Tonttien luovuttaminen ja varaaminen kirkkorakennusten paikaksi.

Vallilan laajennettuun jaoituskaavaan Punkaharjun- ja Sammatintien välille merkityn kirkkotontin maksutta luovutettavaksi kirkkorakennuksen paikaksi kaupungin evankelis-luterilaisten seurakuntain käytettäväksi niin kauan kuin evankelis-luterilaista kirkkoa siellä pidetään voimassa, varaamalla kaupunginvaltuustolle oikeuden tarkastaa vastaisen kirkkorakennuksen piirustukset; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi kaupungin-
asemakaavaan sovittaa kirkkotonttien ehdotukset seuraaviin paikkoihin tai niiden läheisyyteen, nimittäin: a) Hesperiakadun tontille n:o 15 ja Töölöntorikadun tontille n:o 4, b) johonkin paikkaan Humaliston vastaisen kansakoulutontin koillispuolelle, c) johonkin sopivaan, ei alavaan paikkaan Fredriksperiin Maistraatinkadun eteläpuolelle sekä d) kortteliin n:o 369.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin uimaseuralle oikeuden 1915 vuoden kesänä vuokravapaasti käyttää Ursinin kallion länsipuolella sijaitsevaa kaupungin uimalaitosta, sillä edellytyksellä että laitoksessa pidetään voimassa miesten ja naisten osastoa, joissa kaupungin kaikki koululaiset sekä palo- ja poliisimiehistö saavat maksutta kylpeä ja maksutonta uinnin opetusta, että uimaseura valitsee järjestysmiehet, jotka maistraatti uimalaitosta varten vahvistettujen järjestyssääntöjen mukaisesti hyväksyy, samoin kuin että opetusta toimitetaan niin, että todistuksia uimataidosta voidaan antaa.

Maksuton käyttöoikeus Ursinin kallion länsipuolella sijaitsevaan uimalaitokseen.

Tehdyn anomuksen johdosta vapautti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto Hermannin työväenyhdistys II:n vuodelta 1915 suorittamasta vuokramainsa Hauhontien tonttien n:ojen 14 ja 16 vuokramaksua 300 markkaa.

Vapautus tontinvuokran suorittamisesta.

Restaurant Börs aktiebolag nimisen yhtiön anomuksen yhtiön käytettävänä olevan Esplanadikappelin vuokran huojistamisesta kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti epäsi ⁶⁾.

Evätty anomus vuokran huojistamisesta.

Kirjelmässä toukokuun 6 päivältä ilmoitti terveydenhoitolautakunta kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, että lautakunta oli lääkintöhallituksen tiedustelun johdosta osottanut paikan valtion väliaikaisten kulkutautiparakkien laittamiseksi Leppäsuon huvilan viereltä ja samalla ilmoittanut suostuvansa omaan kustannusten hinnasta toi-

Paikan osottaminen väliaikaisia sairastusparakkeja varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 8 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 59. — ³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 30 p. 4 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 15 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 28 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 9 §.

mittamaan lääkärin- ja sairaanhoidon sekä ruuanpidon vastaisessa sairaanhoitolaitoksessa.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä terveydenhoitolautakunnan toimenpiteet.

Maksutta luovutettu huoneisto Puutarhakadun talosta n:o 4.

Helsingin käsityökoulun johtokunnan tekemästä anomuksesta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto mainitulle koululle kolmen vuoden ajaksi, kesäkuun 1 päivästä 1915 lukien, maksutta luovutettavaksi Puutarhakadun talosta n:o 4 saman huoneiston lämmityksineen ja valaistuksineen, mikä koulun käytettävänä oli tähänkin asti ollut.

Oikeus Turvikin huvilatiluksen vuokralle antamiseen.

Tehdyn hakemuksen johdosta oikeutti ³⁾ kaupunginvaltuusto Lepokotiyhdistyksen kesäksi 1915 vuokraamaan Turvikin huvilatiluksen jollekin tunnetulle henkilölle.

Töölön tiilitehdasalueen tiluksen n:o 46 vuokraoikeuden pidentäminen.

Sittenkuin Töölön sokeritehdasosakeyhtiö oli kaupunginvaltuustolta anonut tiluksen n:o 46, Töölön tiilitehdasalueen, vuokrakauden pidentämistä ja rahatoimikamari antanut asiasta esityksen sekä valtuusto kokouksessaan kesäkuun 9 päivänä 1914 palauttanut ⁴⁾ asian kamariin, antoi kamari uuden esityksen ⁵⁾ asiasta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti:

että Töölön sokeritehdasosakeyhtiölle luovutetaan vuokralle:

a) se osa tilaa n:o 46, Töölön tiilitehdas, mikä rahatoimikamarin huhtikuun 27:ntenä 1914 päivätyn kirjelmän n:o 283 oheisessa kartassa osotetaan tummemmilla punaisilla viivoilla eli tiluskuvio h j k h, 75 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1915 lukien eli 1989 vuoden loppuun, ensimmäisinä 50 vuonna 1,600 markan ja vuokrakauden jäljellä olevana aikana 3,200 markan vuosivuokrasta; ja

b) kartassa vaaleammilla punaisilla viivoilla osotettu mainitun tilan osa 50 vuodeksi edellä mainitusta ajankohdasta lukien eli 1964 vuoden loppuun 3,200 markan vuosivuokrasta, sillä ehdolla:

että yhtiö sallii koko vuokra-alueensa uudestijärjestämisen karttaluonnosten litt. II ja III mukaisesti;

että yhtiö luovuttaa kaupungille karttaluonnoksessa III kirjaimilla a b c d e a osotetun maa-alueen sekä kappaleen W, jossa tapauksessa yhtiö oikeutetaan pysyttämään kirjaimella I osotettu kivitalo paikallaan, olematta kuitenkaan oikeutettu sitä uudestirakentamaan, mutta sitä vastoin ollen velvollinen kahdentoista kuukauden kuluessa irtisanomisesta poistamaan rakennukset m ja n, ei kuitenkaan ennen 1925 vuoden umpeen menemistä, sekä rakennukset o, r ja s kuuden kuukauden kuluessa irtisanomisesta;

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 11 p. 23 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 17 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 19 §. — ⁴⁾ Ks. 1914 vuod. kert. siv. 25. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 78 vuod. 1914. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. tammik. 19 p. 8 §.

että, jos tilat 47 ja 48 jommankumman lisäalueen vuokraoikeuden voimassa ollessa palautuvat kaupungille, tämä oikeus samalla lakkaa;

että yhtiö sitoutuu kaupunginviranomaisten osotuksen mukaisesti rakennustaitteellisesti käsittelemään ne rakennukset tai sen rajamuurin, mitkä rakennetaan vasten Keskuspuiston tiensuun edustaa sekä vasten puistoa;

että yhtiö suhteellista vuokranalennusta vastaan kaupungille luovuttaa maan sitä tietä, viertotietä tai katuja varten, mikä ehkä tulee tehtäväksi yhtiölle luovutetun, b) kohdassa mainitun alueen poikki; sekä

ettei yhtiö vastusta käytettävään olevan Töölönlahden rannan reunustuksen järjestämistä, ollen kuitenkin oikeutettu, siinä tapauksessa että mainittu ranta täytetään, pysyttämään lahdessa olevan vedenottoaikkansa.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi kaupunginvaltuusto pitenetyn vuokraoikeuden:

huvilanomistaja G. A. Lönnbäckille ja hänen vaimolleen A. S. Lönnbäckille Hermannin 2 korttelin tonttiin n:o 2 1920 vuoden loppuun tähänastisin ehdoin¹⁾;

Suomen väri- ja värnissatehdasosakeyhtiölle tiluksiin n:o:ihin 107 ja 108, Pohjoinen ja Eteläinen Uunisaari, viidentoista vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1917 lukien, 1,500 markan vuosivuokrasta $\frac{1}{1}$ 1917 ja $\frac{31}{12}$ 1921 väliseltä, 1,750 markan vuosivuokrasta $\frac{1}{1}$ 1922 ja $\frac{31}{12}$ 1927 väliseltä sekä 2,000 markan vuosivuokrasta $\frac{1}{1}$ 1928 ja $\frac{31}{12}$ 1931 väliseltä ajalta sekä muutoin nykyään voimassa olevin ehdoin samoin kuin sillä edellytyksellä, että vuokraaja ylläpitää mainituilla tiluksilla olevaa teollisuuslaitosta, ja sillä ehdolla että, jos kaupunki havaitsee tarpeelliseksi vuokrakauden kuluessa käyttää jotakin vuokratun alueen osaa tai rajakkaisia saaria uimalaitoksen tahi sitä varten tarpeellisen tien paikaksi, on kaupunki oikeutettu sen saamaan suhteellista vuokran huojistusta vastaan²⁾;

leskirouva M. Blomqvistille Toukolan rantakorttelin n:o 9 asuntopalstaan n:o 9 tammikuun 1 päivästä 1916 heinäkuun 1 päivään 1922 muutoin samoin ehdoin kuin tähänkin asti, paitsi että vuokra pitennysajalta korotettiin 150 markkaan vuodessa, sekä sillä lisäyksellä, että vuokraaja on velvollinen, jos kaupungin etu sitä vaatii, kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta kaupungille luovuttamaan suurempia tai pienempiä palstan osia suhteellista vuokramaksun huojistusta vastaan³⁾;

leskivaimo A. Lindströmille Hermannin 2 korttelin tonttiin n:o 3 tammikuun 1 päivästä 1917 tammikuun 1 päivään 1921 samoin ehdoin, mitkä nykyään olivat tontista voimassa⁴⁾;

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 2 p. 24 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13 ja valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 9 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 13 p. 10 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 27 p. 8 §.

Hermannin korttelin tontti n:o 2 vuokraoikeuden pitennys.

Pohjoisen ja Eteläisen Uunisaaren vuokraoikeuden pitennys.

Toukolan rantakorttelin asuntopalstan n:o 9 vuokraoikeuden pitennys.

Hermannin korttelin tontti n:o 3 vuokraoikeuden pitennys.

Erään Taival-
lahden vierei-
sen alueen
vuokraoikeu-
den pitennys.

Helsingin teurastamo-osakeyhtiölle siihen Taivallahden viereiseen alueeseen, missä yhtiön teurastamo sijaitsee, kesäkuun 1 päivästä 1915 siihen asti kuin rakenteilla oleva kaupungin teurastamo on saatu aikaan, ei kuitenkaan kolmea vuotta kauemmaksi, nykyään voimassa olevassa vuokrasopimuksessa mainituin ehdoin, lukuun ottamatta sopimuksen 6 ja 7 momentin määräyksiä¹⁾;

Meilansin hu-
vilapalstan n:o
22 vuokraoikeu-
den pitennys.

oikeusneuvosmies A. W. Nymanille Meilansin huvilapalstaa n:o 22 tammikuun 1 päivästä 1932 joulukuun 1 päivään 1945 tähänastisiin ehdoin ynnä seuraavin lisämääräyksin:

että vuokramies sitoutuu olemaan teettämättä uutisrakennuksia lähemmäksi kuin 15 metriin päähän alueen etelä- ja lounaispuolitse kulkevasta tiestä;

että vuokramies sitoutuu ennen vuokrakauden päättymistäkin kaupungille luovuttamaan yleistä tietä, katuja, rantasiltaa tai rantareunustusta varten ehkä tarvittavan alan luovutettua alaa vastaavaa vuokranhuojennusta vastaan; sekä

että vuosivuokra korotetaan tammikuun 1 päivän 1932 ja joulukuun 31 päivän 1941 väliseltä ajalta 350 markkaan sekä tammikuun 1 päivän 1942 ja joulukuun 31 päivän 1945 väliseltä ajalta 450 markkaan²⁾;

Humaliston hu-
vilapalstan n:o
7 erään osan
vuokraoikeu-
den pitennys.

talonmistaja K. A. Hilénille laadittuun karttaan kirjaimilla A B C D A merkityn Humaliston huvilapalstan n:o 7 alueen 1917 vuoden alusta 1921 vuoden loppuun vuotuisesta 1,200 markan vuokramaksusta ja sillä ehdolla, että vuokraaja sitoutuu suhteellista vuokranhuojitusta vastaan kaupungille luovuttamaan kadunjärjestelyä varten tarpeellisen alueen, olematta kaupunki velvollinen vuokraajalle antamaan korvausta sen johdosta ehkä tarpeelliseksi käyvästä vuokraajan omistamain rakennusten muutosta³⁾;

Hermannin ja
Toukolan tont-
tien vuokra-
oikeuden pi-
tennys.

Hermannin 1 korttelin asuntotonttien n:ojen 1, 2, 3 ja 4, 2 korttelin tonttien n:ojen 1 b ja 1 c sekä Toukolan 12 korttelin tontin n:o 6 ynnä rantakorttelin tonttien n:ojen 7 ja 8 vuokramiehille, Hermannin tontit 1920 vuoden loppuun, Toukolau 12 korttelin tontin n:o 6 1921 vuoden loppuun sekä Toukolan rantakorttelin tontit n:t 7 ja 8 1922 vuoden loppuun nykyään voimassa olevin ehdoin muutoin, paitsi että vuotuinen vuokramaksu pitennysajalta korotetaan: Hermannin 1 korttelin tonteista n:oista 1, 2 ja 4 450 markkaan, Hermannin 1 korttelin tontista n:o 3 350 markkaan, Hermannin 2 korttelin tontista n:o 1 b 150 markkaan, saman korttelin tontista n:o 1 c 100 markkaan, Toukolan 12 korttelin tontista n:o 6 300 markkaan, Toukolan rantakorttelin tontista n:o 7 150 markkaan sekä saman korttelin tontista n:o 8 250 markkaan⁴⁾;

1) Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 9 §. — 2) Valt. pöytäk. syysk. 7 p. 14 §. —
3) Valt. pöytäk. marrask. 2 p. 15 §. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 7 §.

Uudenmaan pursiklubille tilukseen n:o 102, Blekholmankarin, kymmenen vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, samoin ehdoin kuin tähänkin asti¹⁾;

talonmistaja H. Santala-vainajan perillisille Hermannin I 11 korttelin tonttiin n:o 6 1921 vuoden loppuun tähänastisin ehdoin²⁾; sekä aktiebolaget Immanuel osakeyhtiölle XI kaupunginosan kortteliin n:o 330 viiden vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1918 lukien, nykyään voimassa olevin ehdoin³⁾.

Everstinleski A. Berens von Rautenfeldin anomuksen asuntopalstan n:o 68 c, Leppäsuon, joulukuun 11 päivänä 1918 päättyvän vuokraoikeuden pitentämisestä kymmeneksi vuodeksi kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti nykyään epäsi⁴⁾.

Rahatoimikamarin kirjelmässä⁵⁾ huhtikuun 29 päivältä tehdystä esityksestä päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto:

Helsingin kaupungin ja Helsingin telefoonyhdistyksen välisen toimilupakirjan 2, 4 ja 6 §:ä täydennettäväksi siten, että mainittujen pykäläin mukaan telefoonyhdistyksellä kaasu-, vesi- ja laskujohtoihin nähden olevat velvollisuudet ulotetaan koskemaan sähkölaitoksenkin johtoja, kuitenkin niin että telefoonyhdistys velvoitetaan puhelinkaapelia laskiessaan sähkölaitoksen osituksen mukaisesti louhituttamaan jakelujohdolle kanava, joka on 0,40 metriä puhelinkaapelin alapinnan alla sekä niin leveä ja pitkä kuin tarve vaatii; samoin kuin

antaa rahatoimikamarin toimeksi tehdä Helsingin telefoonyhdistyksen kanssa sopimuksen mainitusta toimilupakirjan täydentämisestä.

Kirjelmässä⁷⁾ helmikuun 1 päivältä huomautti rahatoimikamari että, kun kadulla sijaitseva raitiotie oli omansa kohottamaan kadun kunnossapitokustannuksia, sen johdosta että katupäällystyksen yhtäjaksoisuutta keskeyttävään raiteiden poikki kulkeva liikenne aikaansai syvennyksiä raiteiden väliin ja niiden molemmin puolin, raitiotien omistajan tulisi olla velvollinen kohtuuden mukaan korvaamaan tästä tientekovelvolliselle johtuvat lisäkulut. Tähän nähden ja kun teiden ja katujen kunnossapito kaupungeissakin oli kiinteistönomistajain velvollisuutena ja suoritettiin luonnossa, näytti sopivalta, että raiteiden omistajat velvoitettiin pitämään kunnossa tie tai katu raiteiden välillä ja jonkin matkan päähän niiden kumpaisellakin puolella. Samaa sääntöä kävisi myös soveltaminen kunnan kunnossapitämään tie- ja katuosain, yleisten paikkain ja rantasiltain poikki käyviin raitioiteihin. Mutta kun kunta, jolla oli käytettävänäään tarkoitukseen harjaantunut työvoima, sopivimmin itse teetti tämän työn, olisi tuollaisilla pai-

Tiluksen n:o 102, Blekholmankarin, vuokraoikeuden pitennys.

Hermannin I 11 korttelin tontti n:o 6 vuokraoikeuden pitennys.

Korttelin n:o 330 vuokraoikeuden pitennys.

Evätty anomu asuntopalstar n:o 68 c, Leppäsuon, vuokraoikeuden pitentämisestä

Helsingin telefoonyhdistyksen toimilupakirjan täydentäminen

Yksityisten tien päisten raitteiden kunnossapito ja puhtaan pitovelvollisuus.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 14 p. 11 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk 14 p. 15 §. —

3) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 § — 4) Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 22 §. —

5) Valt. pain. asiakirj. n:o 25 — 6) Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 5 §. — 7) Valt. pain. asiakirj. n:o 14.

koilla sijaitsevan raitiotien alan kunnossapidosta maksettava rahakorvaus, jonka kävi edeltäpäin vahvistaminen määräsommaksi raitiotien pituusmetriltä. Tämän yksikköhinnan oli kamari, siihen nähden että kadun vuotuiset kunnossapitokustannukset ketokiveystä käytettäessä oli laskettava noin 50 penniksi neliömetriltä, ehdottanut markaksi vuodessa kapearaiteisen ja 1 markaksi 50 penniksi normaali-riteisen radan pituusmetriltä. Edellä sanotun kävi myös soveltaminen raitiotiealueen puhtaanapitoon. Lumen poistaminen tuollaiselta alueelta sitä vastoin näytti, sikäli kuin raitiotie kulki tien, kadun tahi muun sellaisen paikan poikki, missä kaupunki piti päällystyksen kunnossa, olevan raitiotien omistajan kustannettava, joka sentähden itse sai ratkaista, milloin hänen tarvitsi talvisaikaan käyttää raitiotietään.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että myönnettäessä lupa rakentaa ja käyttää tilapäistä raitiotietä yksityistarkoituksiin kadulla, tiellä, rantasilalla tahi yleisellä paikalla on raiteen omistaja velvoitettava ottamaan huolekseen raiteiden välisen ja puolen metriä niiden kumpaisellekin puolen ulottuvan alan kunnossa- ja puhtaanapito;

että, kun raitiotie rakennetaan paikalle, jonka kunnossapito on kaupungin toimitettava, mainittu velvollisuus on täytettävä suorittamalla kunnalle vuosimaksua marka kapearaiteisen ja 1 marka 50 penniä normaaliraitaisen radan kultakin pituusmetriltä; sekä

että rahatoimikamari saa tehtäväksi ryhtyä sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että nykyään olevain mainitun laatuisten raitioteiden omistajat velvoitetaan ottamaan täyttäkseen sama velvollisuus, mikä tässä edellä on vastedes rakennettaviin teihin nähden säädetty.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Raitiotielinjan laajentamisen toistaiseksi lykkääminen.

Rahatoimikamarin kirjelmässä maaliskuun 11 päivältä tehdystä esityksestä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto oikeuttaa Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön, niin kauan kuin nykyistä sotaa kestää ja kunnes on mahdollisuutta tarpeellisten raideaineiden hankkimiseen, lakkauttamaan yhtiölle sopimuksen mukaisesti kuuluvan raitiotielinjan laajentamisen.

Brändön huvila-kaupungin raitiotietä koskevan toimilupakirjan siirtäminen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa anoi aktiebolaget Brändö villastad, että kaupungin ja yhtiön kesken helmikuun 10 päivänä 1911 tehty toimilupakirja kaupungin ja mainitun huvilakaupungin välisen raitiotielinjan rakentamisesta ja liikennöimisestä siirrettäisiin vasta perustetulle Brändö spårvägsaktiebolag nimiselle yhtiölle, minkä ohessa viimeksi mainittu yhtiö toisessa kirjoituksessa anoi valtuustolta lupaa saada ottaa mainitun toimilupakirjan vastattavakseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 14 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 23 p. 13 §

Rahatoimikamarin annettua lausunnon¹⁾ asiasta päätti²⁾ kaupunginvaltuusto kamarin ehdotuksen mukaisesti myöntyä aktiebolaget Brändö villastad yhtiön anomukseen saada Brändö spårvägsaktiebolag yhtiölle siirtää edellä mainitun toimilupakirjan.

Rahatoimikamarin kirjelmässä elokuun 12 päivältä tehdystä esityksestä päätti³⁾ kaupunginvaltuusto vastamainittuun toimilupakirjaan pantavaksi seuraavan lisämääräyksen:

Lisäys Brändö-
huvilakaupungin
raitiotietä
koskevaan toi-
milupakirjaan

Sen lisäksi mitä 7 §:n d) kohdassa on säädetty maksusta raitiovaunun käyttämisestä Vanhankaupunginlahden rannalla olevaan päätekohtaan asti taikka sieltä takaisin on yhtiö oikeutettu maistraatin vahvistaman aikataulun mukaisista kulkuvuoroista sinä vuorokaudenaikana, jolloin raitiotieliikenne kaupungin alueella on seisauksissa, kantamaan maksua enintään yhden (1) markan matkasta Vanhankaupunginlahden rannalla olevaan päätekohtaan tai sieltä pois.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 27 päivältä tehdystä esityksestä päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin ja aktiebolaget M. G. Steniuksen välillä marraskuun 11 päivänä 1913 tehtyyn, Hagan—Munkkiniemen raitiotietä koskevaan toimilupakirjaan pantavaksi seuraavan lisäyksen:

Lisäys Hagan—
Munkkiniemen
raitiotietä kos-
kevaan toimi-
lupakirjaan.

Aktiebolaget M. G. Stenius oikeutetaan rahatoimikamarilta luvan hankittuaan vähitellen rakennuttamaan Hagan—Munkkiniemen raitiotien yksiraiteiset osat kaksoisraiteisiksi, kuitenkin seuraavilla ehdoilla:

että linjain rakentaminen kaksoisraiteisiksi täydellisesti suoritetaan kymmenen vuoden kuluessa kuluvan vuoden lopusta lukien:

että osakeyhtiö, siksi kunnes kaksoisraide on laskettu, suorittaa selaisesta osakeyhtiölle tarpeellisesta maasta, mikä nykyään on toiselle vuokrattuna, mutta kuluvan vuoden umpeen mentyä voidaan antaa yhtiön käytettäväksi, vuokramaksua samain yksikköhintain mukaan, mitkä maksetaan rajakkaisesta maasta;

että osakeyhtiö ottaa kustantaakseen niiden johtojen muuton, jotka jo on rakennettu kaksoisraiteiden alueelle, sekä omalla kustannuksellaan teettää tarpeelliset ylikäytävät ja muut laitostensa ehkä aiheuttamat työt; sekä

että kaksoisraiteiden rakentamisesta ja liikennöimisestä ovat soveltuvilta kohdilta voimassa samat määräykset, mitkä toimilupakirjassa on vahvistettu osakeyhtiön muuhun raitiotielaitokseen nähden.

Kirjelmässä maaliskuun 22 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle tie- ja vesirakennusten ylihallituksen saman kuukauden 15:ntenä päivätyn kirjelmän, jossa ylihallitus Brändö spårvägsaktiebolag yhtiön anomuksen johdosta saada rakentaa metrin levyinen, sähkövoimalla käytettävä rautatie Helsingin pitäjän Brändön kartanosta Brändön saaren poikki Sörnäsän rantaan Helsingissä sekä Brändön saaren ja Sörnäsän ynnä Brändön kartanon ja Brändön saaren viereisen Rovholman saaren välisen salmen poikki kulkevina siltoineen, pyysi kaupunginviranomaisten lausuntoa rautatiesiltaan tehtävään aukkojen

Lausunto rautatien rakentamista Brändön kartanosta Sörnäsän rantaan tarkoittavasta lupahakemuksesta.

¹⁾ Rtk. kirj. toukok. 6 p. n:o 274. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 25 p. 13 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 21 p. 6 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 14 §.

suuruudesta, väylän syvyydestä ja asemasta sekä siitä, kävisikö mainittu silta salmen nykyiselle ja vastaiselle liikenteelle haitalliseksi ja missä määrin.

Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa asiasta, esitti kirjelmässä¹⁾ huhtikuun 26 päivältä seuraavaa:

Kamarilta oli aktiebolaget Brändö villastad vuonna 1914 anonut, että kaupunginviranomaiset sallisivat laittaa siltayhteyden kaupungin ja Brändön saaren välille. Ehdotuksen mukaan alkaisi silta Sörnäsin nykyisen lauttapaikan kohdalta ja kulkisi sieltä Norssin poikki siihen Brändön saaren kohtaan, joka nykyään oli lauttaliikkeen päätekohtana. Sittenkuin kaupungin yleisten töiden hallitus oli hankittuaan asettamansa valiokunnan lausunnon, antanut lausunnon hakemuksesta ja esittänyt mielipiteenään, että myöntyminen anomukseen tuntuvassa määrässä ehkäisisi kaupungin etuja, koska kaupunki melko laajassa mitassa menettäisi mahdollisuuden esteettömästi käyttää Vanhankaupunginlahtea ja sen länsirannalla olevia, edelleen käyttämättömiä alueita, oli kamari käsitellyt asiaa m. m. hiljattain perustetun Brändö spårvägsaktiebolag yhtiön edustajain läsnä ollessa, joka yhtiö oli omissa nimissään uudistanut anomuksen, ja kun silloin oli käynyt selville, että kamarin useimmat jäsenet olivat samalla epäävällä kannalla kuin kaupungin yleisten töiden hallitus, oli Brändö spårvägsaktiebolag peruuttanut hakemuksensa, minkä johdosta asia oli sillä kertaa rauennut joutumatta kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Sittemmin oli Brändö spårvägsaktiebolag k. senaattiin antanut puheenalaisen toimilupahakemuksen. Rahatoimikamari oli lähettänyt asian kaupungin yleisten töiden hallitukseen, joka antamassaan lausunnossa, viitaten m. m. aikaisemmin kamarille antamaansa lausuntoon siihen liittyvine mietintöineen, ei ollut katsonut voivansa puoltaa puheena olevaa lupahakemusta, mikäli koski sillan teettämistä Brändön saaren ja Sörnäsin välisen salmen poikki. Asiaa kamarissa käsiteltäessä oli enemmistö yhtynyt hallituksen esittämiin perusteluihin ja sentähden puoltanut hakemuksen epäämistä. Kaksi jäsentä oli erällä ehdoilla puoltanut myöntymistä hakemukseen.

Rahatoimikamari esitti, että valtuusto päättäisi annettavassaan lausunnossa ehdottaa puheena olevaa lupahakemusta evättäväksi, mikäli koski Helsingin kaupunkikunnalle kuuluvaa vesialuetta, ja samalla esiintuoda ne muistutukset, joita kaupungin yleisten töiden hallitus oli suunnitelmaa vastaan esittänyt.

Asiaa esiteltäessä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto sen palauttaa rahatoimikamariin, jonka tuli ryhtyä uusiin keskusteluihin hakijan kanssa

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 24. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 8 p. 8 §

Sörnäsän niemekkeen ja Brändön saaren välisen salmen poikki suunnitellusta siltalaitteesta, sillä pohjalla että kaupunki myöntäisi toimiluvan määrääjäksi, ollen siinä vaadittava siltalaitokseen nähden noudatettavaksi kaikkia niitä ehtoja, mitkä mainittiin kaupungin yleisten töiden hallituksen asiaa valmistelemaan asettaman valiokunnan antamassa lausunnossa, sekä lisäksi niitä muita ehtoja, joita voitiin pitää tarpeellisina väylän mukavan käyttämisen sekä kaupungin muun oikeuden ja edun turvaamiseksi.

Rahatoimikamari lähetti sittemmin kirjelmässä¹⁾ syyskuun 16 päivältä valtuustolle laatimansa, Brändö spårvägsaktiebolag yhtiön hyväksymän ehdotuksen kaupungin ja yhtiön väliseksi toimilupakirjaksi kiintonaisten sillan rakentamisesta Sörnäsän rannan ja Norssisaarella käyvän kaupunginrajan välille sekä mainitulle sillalle tehtävän raitiotielinjan rakentamisesta ja liikennöimisestä, mutta toisti samalla asiasta aikaisemmin tekemänsä esityksen.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto 29 äänellä 22 vastaan evätä luvan raitiotien rakentamiseen Brändön saaren ja Sörnäsän rannan välille sekä samalla tie- ja vesirakennusten ylihallitukselle annettavassa lausunnossa esittää kaikki tuollaista laitosta vastustavat seikat.

Rahatoimikamarin kirjelmässä joulukuun 9 päivältä tehdystä esityksestä päätti³⁾ kaupunginvaltuusto myöntää osakeyhtiö Hietalahden laivatokalle ja konepajalle luvan laskea mainitun kirjelmän oheisessa kartassa lähemmin osotetun sivuraiteen satamaradalta korttelissa n:o 178 olevalle yhtiön vastaiselle veistämötontille seuraavin ehdoin:

että raidetta ilmoitettuun suuntaansa laskettuna pidetään väliaikaisena ja että raide kuuden kuukauden kuluessa käskyn saamisesta muutetaan kaupunginviranomaisen antaman osotuksen mukaisesti;

että kaupungilla on oikeus korvauksetta yhdistää vaihderaide puheena olevaan raiteeseen; sekä

että yhtiö oikeudesta mainitun laitoksen teettämiseen maksaa vuotuista korvausta markan kultakin pituusmetriltä kaupungin hallussa välittömästi olevalla maalla sijaitsevaa raidetta siitä päivästä lähtien, jona laitoksen rakennustyö alkaa ja siihen asti kuin laitokseen käy sovelluttaminen valtuuston maaliskuun 23 päivänä 1915 vahvistamia määräyksiä yksityisten tilapäisten raitioteiden omistajan velvollisuudesta kustantaa laitoksen täyttämän alueen puhtaana- ja kunnossapito.

Lupa sivuraiteen laskemiseen.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 48. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 5 p. 11 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 7 §.